

ДО 85-РІЧЧЯ СЕРГІЯ ДМИТРОВИЧА КРИЖИЦЬКОГО

Видатному українському антикозознавцю, член-кореспонденту НАН України, професору, академіку Академії архітектури України, доктору архітектури Сергію Дмитровичу Крижицькому 11 грудня 2017 р. виповнилося 85 років. Сергій Дмитрович народився в Києві, тут він навчався в середній школі, закінчив художню школу, а згодом — архітектурний факультет Київського художнього інституту (нині — Академія мистецтв). Сергій Дмитрович працює в Інституту археології НАН України з 1964 р., спочатку на посаді молодшого, пізніше старшого наукового співробітника, тут він став кандидатом історичних наук (1968 р.), згодом — доктором архітектури (1980 р.). У 1981 р. він очолив відділ античної археології і обіймав цю посаду наступні 33 роки. З 1987 по 2003 рр. Сергій Дмитрович працював на посаді заступника директора Інституту з наукової роботи; в 1990 р. його було вибрано член-кореспондентом Національної Академії наук України, а в 1991 р. — присвоєно наукове звання професора.

Ще студентом, 1956 р. Сергій Дмитрович приїхав на практику в Ольвію — і залишився тут на все життя. Його зацікавленість античною архітектурою підтримав тогочасний начальник Ольвійської експедиції, член-кореспондент АН УРСР Л.М. Славін, який ініціював перехід Сергія Дмитровича до Інституту археології. З рук Л.М. Славіна він перейняв Ольвійську експедицію, якою керував до 1995 р. Після цього С.Д. Крижицький ще п'ятнадцять років був її науковим керівником. На той час, 1972 р. він мав вже значний досвід розкопок античних пам'яток, оскільки, крім участі в розкопках в Ольвії, з 1969 по 1971 р. керував археологічними дослідженнями Тіри, піднявши їх за короткий час на якісно новий рівень. За сумісництвом, з 1974 по 1982 р. Сергій Дмитрович очолював історико-археологічний заповідник «Ольвія» АН УРСР. Саме в Ольвії розкрився талант ювіляра як організатора наукових досліджень цієї видатної археологічної пам'ятки.

Під керівництвом С.Д. Крижицького системне вивчення Ольвії було спрямовано на продовження археологічних досліджень вузлових об'єктів інфраструктури і монументального будівництва різних хронологічних епох. Під його науковим керівництвом було закінчено багаторічне дослідження Центрально-

го житлового кварталу, вивчено будівельний комплекс Західних міських воріт, закінчено дослідження Західного теменосу, розкопано квартали житлових будинків у північній частині Нижнього міста, площею у декілька гектарів, розпочалося планомірне вивчення римської цитаделі. На початку 1970-х рр. було проведено серію підводних пошукових досліджень, що кардинально змінили сучасні уявлення про затоплену частину Нижнього міста. Від початку 1970-х і аж до кінця 1990-х рр. під головуванням С.Д. Крижицького проводилося планомірне вивчення різночасових пам'яток хори Ольвії.

Сергій Дмитрович увійшов у вітчизняну історіографію і як неперевершений методист — саме він долучив усю античну археологічну спільноту до єдиної системи опису античних кладок; заклав підвалини науково обґрунтованих реконструкцій житлових, оборонних та культових споруд античного часу. Останніми десятиліттями він активно переймається нагальними проблемами консервації, музеєфікації і часткової реставрації будівельних решток античної Ольвії, а також Березані, здійснивши цілу низку серйозних методичних розробок і в цій галузі. За його ескізним проектом реконструйовано кріпиду кургану Єврисивія та Арети на некрополі Ольвії — зараз, разом із

відтвореним насипом, ця архітектурна і поховальна пам'ятка є своєрідною візитівкою Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія» НАН України.

Багато уваги Сергій Дмитрович приділяв організації наукового процесу як в Інституті археології на посаді заступника директора, так і на посаді завідувача античним відділом. Всі ті, чиї наукові роботи йшли через античний відділ, на собі відчували його вимогливу руку наукового керівника або наукового редактора — різниці у ставленні не було ані для старшого наукового співробітника, ані для того, хто лише вибирав свій шлях у науці. Він виховав півтора десятки кандидатів історичних наук,

два з них вже стали докторами наук і самі виховують молоде покоління. Слово Крижицького ще довго буде залишатись вирішальним у численних наукових дискусіях, незважаючи на поважний вік, він продовжує активно працювати і щедро ділитися своїми знаннями. Саме останніми роками ювіляр планомірно публікує ту наукову спадщину, що роками зберігалася в архіві Інституту і залучає до обігу неопубліковані матеріали розкопок і аналітичного вивчення Ольвії.

Колектив Інституту археології НАН України бажає Вам, Сергію Дмитровичу, міцного здоров'я і нових творчих досягнень на квітучій ниві вітчизняного антикознавства.

*Дирекція та колектив
Інституту археології НАН України*